

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 29.05.2015
Vår ref.: 200704150-150, 200709375-189
Arkiv: 511
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Hilde Aass, 22 95 98 85 – hiaa@nve.no
Solveig Willgohs, 22 95 92 45 –
sowi@nve.no

Oversendelse av klager på NVEs vedtak om konsesjon til Innvordfjellet vindkraftverk med tilhørende nettilknytning.

I medhold av energiloven ga Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i vedtak av 12.12.14 konsesjon til Zephyr AS for å bygge og drive Innvordfjellet vindkraftverk. NVE gav samtidig NTE Nett AS konsesjon til å bygge og drive en 34 km lang 66 kV kraftledning fra Innvordfjellet vindkraftverk til Daltrøa transformatorstasjon via nye Solheim koblingsstasjon. Tiltakene er lokalisert i Flatanger, Namdalseid og Namsos kommuner, Nord-Trøndelag fylke. NVE har mottatt totalt sju klager på vedtakene.

Klagene tilfredsstiller vilkårene for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

NVE kan ikke se at klagen gir grunnlag for å endre eller omgjøre våre vedtak av 12.12.14. Konsesjonsvedtakene oversendes derfor Olje- og energidepartementet (OED) for endelig avgjørelse.

Bakgrunn for saken

NVE ga 12.12.14 Zephyr AS konsesjon til å bygge og drive Innvordfjellet vindkraftverk i Flatanger og Namdalseid kommuner, Nord-Trøndelag fylke. Det ble gitt konsesjon til et anlegg med samlet installert effekt på inntil 115 MW. NTE Nett AS fikk samtidig konsesjon til den tilhørende nettilknytningen, en ca. 34 km lang 66 kV ledning til Daltrøa transformatorstasjon i Namsos kommune.

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske og økonomiske forhold og miljø- og samfunnsvirkninger. Hvis et omsøkt anlegg anses å være til større fordel enn ulempe for samfunnet, kan det gis konsesjon etter energiloven. Alle vesentlige forhold som kommer frem gjennom konsesjonsprosessen vurderes i saksbehandlingen

NVE har mottatt sju klager på vedtakene. Norges Miljøvernforbund, Forum for Flatanger, Kari M. Andersen og Morten Kielland, Vern Fosenhalvøya og Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag har klaget

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

på vedtaket for vindkraftverket, og Opplysningsvesenets fond og Vegard Pettersen har klaget på vedtaket for nettilknytningen.

I dette notatet har NVE sammenfattet klagen og kommentert de vesentligste klagegrunnene som er fremsatt. NVE viser til notatet «Bakgrunn for vedtak» av 12.12.14 for en oppsummering av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Klagene

Det har kommet inn fem klager til NVEs vedtak om konsesjon til Innvordfjellet vindkraftverk, og to klager til den tilhørende nettilknytningen.

Vegard Pettersen klaget på vedtaket for ny ledning, men trakk klagen i e-post av 19. februar 2015. Til klagen fra Opplysningsvesenets fond vurderte NTE Nett at det var mulig å endre trasé for ledningen og søkte om dette. På bakgrunn av dette omgjorde NVE vårt opprinnelig vedtak om nettilknytningen. For nytt vedtak se brevet «*Oversendelse av tillatelse*» av 20. april 2015, NVE ref. 200709375-185. NVE vil ikke vurdere disse to klagen ytterligere i dette dokumentet.

NVE har vurdert de gjenstående klagerne til å ha klageadgang i saken.

Norges Miljøvernforbund (NMF) påklager NVEs vedtak i brev av 04.01.15. De mener kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig i saksbehandlingen og utdyper dette videre i klagen. De skriver at vindkraftverk ikke vil være lønnsomt med mindre det finansieres over vanlige folks strømregninger, noe de mener er uakseptabelt. NMF mener vindkraft er en ustabil form for kraftproduksjon, og at nettet må takle store svingninger. Vindkraft krever derfor behov for å bygge ut kraftledningsnettet, som vil føre til ytterligere virkninger for uberørt natur og naturverdier. De skriver at Nordland er det fylket i landet som har størst kraftoverskudd. NMF mener dermed påstander knyttet til forsyningssikkerhet med hensyn på Innvordfjellet vindkraftverk er feilaktig.

NMF skriver at tiltaket vil medføre visuelle virkninger både dag- og nattestid. De mener tap av INON går imot intensjonen i naturmangfoldloven §§ 4, 10 og 33. De skriver at Innvordfjellet er et attraktivt turområde for de som bor i nærliggende bygder.

De mener tilbakeføring og nedmontering av anlegget vil bli dyrt og vil være mer miljøskadelig enn å la anlegget bli stående. Videre skriver de at vindkraft er samfunnsøkonomisk ulønnsomt og vil gi kommunen lite gjennom eiendomsskatten over tid. NMF mener det i stedet bør satses på vannkraft og oppgradering av vannkraftverk i tillegg til energieffektivisering. De sammenligner blant annet levetiden til vannkraftverk med vindkraftverk.

NMF etterlyser konkrete krav til tilbakeføring før utløpet av 12. driftsår. De skriver videre at risiko for oljelekkasjer må tas i betraktning. De etterlyser utredninger av rengjøring av rotorblader, og mener at rengjøringsmidler og eventuelle avisningsmidler er lite miljøvennlige og kan utgjøre en trussel for mennesker og dyr.

NMF mener at vindturbinenes størrelse tilsier at tap av INON i realiteten vil bli større, da anlegget vil være synlig over store avstander og ha vesentlig negativ virkning på landskapskarakteren og inntrykket av uberørthet. De mener dette må vektlegges i saken. De mener det er stor usikkerhet og mangel på kunnskap om virkninger av vindkraftutbygging.

NMF skriver at støyberegninger er upålitelige, og viser til feil ved støyberegningene som i sin tid ble gjort for Lista vindkraftverk. De skriver at kildestøyen fra vindturbinene blir basert på beregninger som er gjort av leverandør og ikke på konkrete målinger. De mener tiltaket vil medføre skadelige helsevirkninger for mennesker og dyr med tanke på støy og skyggekast. Til skyggekastutredningene

skriver de at skyggekast kun er beregnet. NMF skriver at visualiseringene er misvisende og lite fotorealistiske, og at opplysninger om objektiv og databrikke for kamera mangler. De skriver videre at tiltaket vil medføre verdiforringelse for boliger og hytter, og mener at dette ikke har blitt vurdert i tilstrekkelig grad.

NMF viser til at tiltaket vil medføre virkninger for fugl, herunder hubro. De viser til at det skal gjøres vurderinger av samlet belastning for naturmiljøet i henhold til § 10 i naturmangfoldloven, og at føre-var-prinsippet må legges til grunn jmfør § 9. NMF skriver at vindkraftverk utgjør en stor trussel mot norsk reiselivsnæring.

Forum for Flatanger v/Knut Johnsrud (FF) påklager NVEs vedtak i brev av 21.01.15. Klagen er begrunnet med virkninger for naturbasert reiseliv, kystnaturen i Trøndelag og kollisjonsrisiko for fugl. De skriver at tiltaket vil bli synlig over store avstander langs kysten, og føre til permanente inngrep i naturen. De viser til at det er tre havørnreder, to kongeørnreder, hubro, vandrefalk og flere par med storlom og smålom i planområdet. De er spesielt kritiske til vindturbinen nr. 1-4 og 15-19, da disse er tenkt plassert i områder hvor topografien generer luftstrømmer, som særlig ørn og falk benytter seg av. FF mener de samlede virkningene vil bli for store dersom Sørmarksfjellet og Innvordfjellet blir realisert.

Videre skriver FF at vindkraftverk og satsing på naturbasert reiseliv ikke er forenlig. De hevder verdien av urørt kystnatur vil øke i årene framover. De viser til andre planlagte vindkraftverk langs kysten av Trøndelag og mener at det ikke vil bli noe igjen av den urørt kystnatur i regionen.

Kari Merete Andersen og Morten Kielland påklager NVEs vedtak i brev av 23.01.15. De skriver at de har fritidsbolig i nærheten og er sterkt knyttet til Innvordfjellet. De vil få vindturbiner mindre enn én kilometer fra fritidsboligen og anleggstrafikken vil gå like forbi huset.

De uttaler seg om landskap og friluftsliv og mener at disse temaene er verdivurdert for lavt. De mener at verdivurderingen favoriserer naturområder i nærheten av befolkningstette områder, da lokal verdi og få brukere blir verdivurdert lavere. De mener dette blir for enkelt, og at området i det minste bør vurderes som regionalt viktig for friluftsliv og nasjonalt viktig for landskap. De skriver at landskapet er svært sårbart for store inngrep og topografien krevende for etablering av infrastrukturanlegg. De mener synligheten av anlegget, sammen med etablerte og planlagte vindkraftanlegg fra Åfjord og Vikna, vil prege kystlandskapet.

Til temaet naturmiljø, mener de at NVE ikke har vektlagt at området har naturverdier av både nasjonal og internasjonal betydning. De viser til rødlistede fuglearter i influensområdet, og mener at hubro (*EN, sterkt truet*) er i en særstilling med 2-3 registrerte hekkende par innenfor planområdet. Andersen og Kielland mener at NVEs vurdering at arten lokalt vil kunne tilpasse seg tiltaket, kun er skjønnsbasert og uten faglig dokumentasjon for artens bruk av området. De mener med bakgrunn i dette at flere sentrale forhold knyttet til naturmangfoldloven er satt til side, herunder § 8 om kunnskapsgrunnlaget. De etterlyser vurderinger av samlet belastning, jmfør § 10 i naturmangfoldloven. De mener NVE ikke har vektlagt at det fins en rekke rødlistede fuglearter i området, men at området kun er vurdert til å ha en ordinær fuglefauna. De skriver at dette er uforståelig. De mener videre at NVEs vurderinger knyttet til gaupe ligger utenfor NVEs fagmyndighet.

Andersen og Kielland skriver at alternativt naturområde (Gongfjellet), som NVE viser til lenger sør, ikke har tilsvarende kvaliteter som Innvordfjellet. De er uenig i NVEs vurderinger knyttet til INON. De ønsker at områder som allerede har tekniske inngrep benyttes i stedet for urørte naturområder som Innvordfjellet.

Andersen og Kielland er uenig med NVE i at vann- og vindkraftverk ikke berører samme naturverdier, og viser til NVEs vurderinger. De mener videre det er lite grunnlag for å si at det er et økonomisk godt prosjekt, og hevder at det er svært få av konsesjonærer som finner vindkraftanlegg lønnsomt.

Avslutningsvis kommenterer de konsesjonsprosessen. De mener NVE har gjengitt Miljødirektoratets konfliktvurdering feilaktig og ikke vektlagt fagmyndighetenes vurderinger slik NVEs egne retningslinjer tilsier. De mener NVE ikke har vurdert nettilknytningen og vindkraftverket samlet. De skriver at NVE systematisk og konsekvent undervurderer natur, friluftsliv og landskapsverdier, som det ikke er mulig å etterprøve.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag (NVF) påklager NVEs vedtak i brev av 24.01.15. De skriver at de er positive til vindkraft, men mener utbyggingen gjøres for planløst og overlates til grunneiere og tiltakshavere. De viser til samtlige vindkraftprosjekter i Midt-Norge, og mener dette vil bli det største naturinngrepet i hele Trøndelags historie. NVF viser til NVEs vurderinger i kapittel 4.17.1 *Klimapolitikk* i notatet Bakgrunn for vedtak. De mener NVEs argumentasjon til hvorfor det gis så mange vindkraftkonsesjoner er kritikkverdig, fordi det ikke vises til noen utredninger over hvor mange flere prosjekter som må tildeles konsesjon. De mener videre at NVEs argumentasjon om at det er de beste anleggene som blir bygd, ikke er begrunnet tilstrekkelig, og de stiller spørsmålet «beste for hvem?». NVF mener NVE også burde vise til de mål og konvensjoner som taler mot å gi konsesjon og ikke bare mål og forpliktelser knyttet til utbygging av fornybar energi.

NVF viser til flere arter og naturverdier i plan- og influensområdet. De skriver at konsekvensvurderingen i utredningen er vurdert til «stor negativ» konsekvens for naturverdier, og mener det er sjokkerende at NVE gir tillatelse til utbygging i en slik kystnatur. De skriver videre at vindturbin nr. 1-4, 15-19 og 30-32 vil medføre størst negative virkninger for havørn. NVF er uenig i NVEs vurdering om at fuglearter ikke vil få en vesentlig bestandsnedgang som følge av anlegget. De mener argumentasjonen er for tynn, særlig når samlet belastning vurderes. De trekker frem hubro, og ber NVE begrunne på hvilket faglig grunnlag de kan hevde at vindturbinene ikke vil medføre økt samlet belastning for arten, men at det er kollisjonsrisiko og elektrokusjon som er hovedårsaken til bestandsnedgangen for arten. De mener dette går imot hva andre fagetater mener. De mener det er feil at NVE legger til grunn undersøkelser fra andre land, for å slå fast at kollisjonsrisikoen har vist seg å være lav.

De skriver videre at det er lite som tyder på at NVE har vurdert samlet belastning, og at en slik vurdering burde ha inneholdt en oversikt over hvilke anlegg i Trøndelag som rammer hubroen negativt. De kommer deretter med en liste over slike anlegg, som de har hentet fra NVEs nettside. De er videre uenig i NVEs vurdering at storlom vil bli lite berørt, og etterlyser undersøkelser rundt dette. De skriver at for å vurdere samlet belastning må andre tiltak som kan påvirke storlom vurderes. Dette hevder de ikke er gjort. NVF kommenterer tap av INON og mener dette ikke samsvarer med intensjonene i naturmangfoldloven §§ 4 og 10.

NVF mener NVE bagatelliserer virkningene utbygging av samtlige konsesjonsgitte vindkraftverk langs Trøndelagskysten vil medføre. De viser til tolv vindkraftanlegg på kyststrekningen fra Vikna til Ørlandet.

NVF mener NVE synser i sin behandling av vindkraftsaker. De skriver blant annet at NVE har den generelle holdningen at etablering av vindkraftverk er reversible inngrep. NVF er i uenig i dette blant annet fordi anleggsarbeidet vil kreve sprenging i fjell. NVF etterlyser formelle dokumenter, som viser at det er statens offisielle syn som NVE framfører om vindkraftutbygginger. De mener det er beklagelig at det ikke blir tatt hensyn til vurderinger fra faglig tunge etater slik som Fylkesmannen og

Vitenskapsmuseet-NTNU. Avslutningsvis viser de til grunnlovsbestemmelse om retten til et levelig klima og miljø, jamfør § 112 i grunnloven.

Vern Fosenhalvøya v/Sigmund Astorsen (VF) påklager NVEs vedtak i brev av 26.01.15. De skriver at nye nasjonale retningslinjer for skyggekast ikke er lagt til grunn i vurderingene. De forventer at turbinplasseringene endres slik at blant annet boligområder, hytter og hus, skjermes for skyggekast. De legger til grunn at det utarbeides nye skyggekastrapporter med 3D-animasjoner slik at alle berørte parter får ivaretatt rettigheter ut fra nye retningslinjer.

De etterlyser ny kunnskap fra forskning knyttet til havørn og vindkraft fra Smøla, og mener at dette må legges til grunn i behandling av søknaden. De viser til at Trøndelagskysten, og særlig Flatanger, er viktige leveområder for havørn, og at havørn har stor betydning for kommunen i sammenheng med reiseliv. De etterlyser også utredninger knyttet til samlet belastning for blant annet havørnbestanden langs trøndelagskysten.

De skriver videre at det ikke er utført utredninger knyttet til samlede virkninger for naturbasert reiseliv og friluftsjakter og viser til at det planlegges å ta i bruk store områder langs hele trøndelagskysten for vindkraftproduksjon. De mener naturbasert reiseliv er tuftet på opplevelser i nær uberørt natur og bortfall av naturområder og negative virkninger fra store inngrep vil være svært negativt for lokalt og regionalt næringsliv i Flatanger og Trøndelag.

De hevder Olje- og energidepartementet i 2013 slo fast at det ikke skulle tillates flere prosjekter i området. De mener nye konsesjoner gir tilbakevirkende kraft for å kreve nye utredninger av samlede virkninger for tidligere gitt konsesjoner. De mener dette også må gjelde for nye utredninger av skyggekast etter nye nasjonale retningslinjer, og vurderinger av virkninger for havørnbestanden etter ny kunnskap fra Smøla.

Tiltakshavers vurdering av klagen

Klagen på vindkraftverket ble oversendt Zephyr AS til uttalelse i e-post av 27.01.15, jamfør forvaltningsloven § 33. Zephyr AS skriver i e-post av 06.02.15, at de mener klagegrunnene i all hovedsak er generelle. De har ingen ytterligere kommentarer til klagen.

NVEs vurdering av klagen

NVE kan oppheve eller endre vedtakene dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33. Etter forvaltningsloven § 33 2. ledd skal NVE avvise klagen dersom vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt. Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har med bakgrunn i dette forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Nedenfor vil NVE kommentere nye forhold som er anført i klagen og som ikke tidligere er vurdert og/eller forhold som bør utdypes nærmere. De anførte klagegrunnene vil bli vurdert tematisk. Forøvrig kan NVE vise til vedtak av 12.12.14.

NVEs saksbehandling og skjønnsutøvelse

Andersen og Kielland mener NVE har gjengitt Miljødirektoratets konfliktvurdering feilaktig og ikke vektlagt fagmyndighetenes vurderinger slik NVEs egne retningslinjer tilsier. NVE etterlyser formelle dokumenter, som viser at det er statens offisielle syn som NVE framfører om vindkraftutbygginger. Andersen og Kielland mener NVEs vurderinger knyttet til gaupe ligger utenfor NVEs fagmyndighet. NVE mener det er beklagelig at det ikke blir tatt hensyn til vurderinger fra andre faglige etater slik som Fylkesmannen og Vitenskapsmuseet-NTNU.

NVE presenterer i vedlegget til ”Bakgrunn for vedtak” en sammenfatning av Miljødirektoratet sin høringsuttalelse og tematiske konfliktvurdering. NVE presiserer at høringsuttalelsen og tematisk konfliktvurdering inngår i sin helhet som en del av beslutningsgrunnlaget i saken. NVE har videre vurdert samtlige høringsuttalelser fra andre fagmyndigheter tematiske i notatet ”Bakgrunn for vedtak”. NVE mener det fremkommer tydelig av kapittel 5.3 hvilke virkninger som er vektlagt i saken. NVE delegert myndighet fra Olje- og energidepartementet til å treffe vedtak om å bygge og drive vindkraftverk i medhold av energiloven § 3-1. Dette innebærer at NVE skal foreta nødvendige vurderinger i saken, herunder virkninger for naturmiljøet.

Andersen og Kielland mener NVE ikke har vurdert nettilknytningen og vindkraftverket samlet. NVE viser til at vi behandlet Innvordfjellet vindkraftverk med tilhørende nettilknytning parallelt, men vurderingene som er gjort i sakene presenteres i to bakgrunnsnotater. Etter NVEs vurdering har dette vært en fornuftig fremgangsmåte, og dette er normal praksis i vindkraftsaker med nettilknytninger over en viss størrelse

Andersen og Kielland skriver at NVE undervurderer natur, friluftsliv og landskapsverdier, og at det ikke er mulig å etterprøve vurderingene. FF skriver blant annet at vindkraftverk og satsing på naturbasert reiseliv ikke er forenlig, og de hevder verdien av urørt kystnatur vil øke i årene framover. I flere av klagene blir det hevdet at NVE ikke i tilstrekkelig grad har vektlagt virkningene for naturmiljø, reiseliv, friluftsliv og landskap.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Et konsesjonsvedtak innebærer at det foretas en avveining mellom ulike hensyn. I en slik vurdering vil nødvendigvis noen hensyn tillegges større vekt enn andre for å komme frem til et vedtak. Denne type avveining vil likevel ikke i seg selv innebære at de hensyn som ikke tillegges avgjørende vekt er mangelfullt utredet. Vi viser her til at energiloven innebærer at det kan gis konsesjon etter en skjønnsmessig vurdering og at de momenter som er tillagt vekt fremgår av drøftingene og begrunnelsen i «Bakgrunn for vedtak» av 12.12.14.

Økonomi, vindressurser og produksjon

NMF hevder at vindkraftverket ikke vil være lønnsomt med mindre det finansieres over vanlige folks strømregninger. De mener dette er uakseptabelt. Andersen og Kielland mener det er lite grunnlag for å si at det er et økonomisk godt prosjekt, og hevder at det er svært få konsesjonærer som finner vindkraftverk lønnsomt.

NVE har vurdert resultatet av forelagte vindanalyser og produksjonsestimater til å utgjøre et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om vindforholdene i planområdet. I søknader om vindkraftverk vil det alltid være usikkerhet knyttet til produksjonen. NVE har på grunnlag av det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om vindforholdene vurdert at vindkraftverket vil være konkurransedyktig i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet. NVE vil ikke gå nærmere inn på elsertifikatorrdningen, men viser til at NVE har som oppgave å følge opp Norges fornybarmål og målene knyttet til elsertifikatorrdningen.

NMF skriver at nabofylket Nordland er det fylket i landet som har størst kraftoverskudd. NMF mener dermed påstander knyttet til forsyningssikkerhet er feilaktig. NVE vil her vise til at på generelt grunnlag vil ny elektrisitetsproduksjon bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten, og noen steder er dette et viktigere argument enn andre steder. I denne saken har hensynet til forsyningssikkerhet ikke blitt tillagt vesentlig vekt.

Landskap og visuelle virkninger

NMF skriver at visualiseringene er misvisende og lite fotorealistiske. De skriver at opplysninger om objektiv og databrikke for kamera mangler. NVE mener visualiseringene gir et godt og realistisk inntrykk av vindkraftverket i landskapet, og i tråd med kravene til visualiseringer i fastsatt utredningsprogram av 04.12.2008.

Friluftsliv og ferdsel

Andersen og Kielland mener at verdivurderingen favoriserer naturområder i nærheten av befolkningstette områder, da lokal verdi og få brukere blir verdsatt lavere. De mener dette blir for enkelt, og at området i det minste bør vurderes som regionalt viktig for friluftsliv og nasjonalt viktig for landskap.

Etter NVEs vurdering er planområdet et lokalt viktig og mye benyttet turområde av stor verdi for befolkningen i de nærliggende bygdene. NVE mener tiltakets virkninger for regionale og nasjonale viktige friluftsområder i hovedsak er knyttet til visuelle virkninger. NVE viser til at virkninger for friluftsliv er vektlagt i saken, men i den samlede vurderingen finner vi ikke at omfanget av virkninger for friluftsliv er så stort at det kan tillegges avgjørende vekt.

Andersen og Kielland mener at alternativt friluftsområde lenger sør, Gongfjellet, ikke har tilsvarende kvaliteter som Innvordfjellet. NVE konstaterer at i konsekvensutredningen er Gongfjellet beskrevet som et område med flere fiskevann/turlokaliteter. Dette vil være det nærmeste alternative friluftsområdet (5-10 km sør for Innvordfjellet), hvor Innvordfjellet vindkraftverk vil bli lite synlig. NVE slutter seg til konsekvensutredningen, hvor det står at for de som bruker planområdet daglig, vil alternative friluftsområder vanskelig kunne erstatte Innvordfjellet, da tilgjengeligheten blir dårligere.

NVE tar til etterretning at klager er uenig i vektleggingen av friluftslivinteressene, men fastholder de vurderinger som ligger til grunn for konsesjonsvedtaket. NVE finner ikke at hensynet til friluftslivet er et avgjørende hinder for utbyggingen.

Naturmangfold

Fugl

NVF etterlyser ny kunnskap fra forskning knyttet til havørn og vindkraft fra Smøla og mener at dette må legges til grunn for behandling av søknaden. De viser til at Trøndelagskysten, og særlig Flatanger, er viktige leveområder for havørn. De mener havørn har stor betydning for kommunen i sammenheng med reiseliv. De etterlyser også utredninger knyttet til samlet belastning for blant annet havørnbestanden langs trøndelagskysten.

NVF trekker frem hubro, og ber NVE begrunne på hvilket faglig grunnlag de kan hevde at vindturbinene ikke vil medføre økt samlet belastning for arten, men at det er kollisjonsrisiko og elektrokusjon som er hovedårsaken til bestandsnedgangen for arten. De mener dette går imot hva andre fagetater mener. NVF mener det er feil at NVE legger til grunn undersøkelser fra andre land for å slå fast at kollisjonsrisikoen har vist seg å være lav i mange områder.

Andersen og Kielland mener NVE ikke har vektlagt at det fins en rekke rødlistede fuglearter i området, men at området kun er vurdert til å ha en ordinær fuglefauna. Kielland og Andersen mener at NVE heller ikke har vektlagt at området har naturverdier av både nasjonal og internasjonal betydning. De viser til rødlistede fuglearter i influensområdet, og mener at hubro (*EN, sterkt truet*) er i en særstilling med to-tre registrerte hekkende par innenfor planområdet. De mener at NVEs vurdering om at arten lokalt vil kunne tilpasse seg tiltaket er skjønnsbasert og uten faglig dokumentasjon. Kielland og

Andersen mener med bakgrunn i dette at flere sentrale forhold knyttet til naturmangfoldloven er satt til side, herunder § 8 om kunnskapsgrunnlaget.

NVE registrerer at flere av klagerne er uenig NVEs vurderinger av virkninger for fugl. NVE har vurdert kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i saken som tilfredsstillende, og viser til kapittel 3.6 i vedlegget «Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget». Det ble gjennomført tilleggsutredninger for kongeørn og hubro i 2010, og NVE ser ikke behov for å be om ytterligere utredninger knyttet til virkninger for fugl. NVE viser til vurderinger av vindkraftverkets virkninger for naturmangfold, i kapittel 4.7 i ”Bakgrunn for vedtak”. NVE mener at saken var tilstrekkelig opplyst til at vedtak kunne fattes, jf. naturmangfoldloven §8.

FF er spesielt kritiske til vindturbin nr. 1-4 og 15-19, da disse er tenkt plassert i områder hvor topografien genererer luftstrømmer som særlig ørn og falk benytter seg av. NVE er av samme oppfatning. De mener også at vindturbin nr. 30-32 vil føre til store negative virkninger for havørn. NVE konstaterer at havørnbestanden i Norge er anslått til å være 3000-4000 par, og at Trøndelagskysten er et viktig område for arten. Havørn er ikke en rødlistet art, men er en norsk ansvarsart under Bernkonvensjonen. Dette betyr at Norge har forpliktet seg til å opprettholde en levedyktig bestand. Etablering av vindkraftverk kan medføre kollisjonsrisiko og fortrengning fra området. I samlet vurdering av virkninger for fugl, har NVE vektlagt at de planlagte vindturbinene på Frøsendalsfjellet vil kunne medføre økt kollisjonsfare for ørn og andre rovfugl, som benytter seg av luftstrømmer ved av de bratte fjellsidene. NVE mener at det ikke er grunn til å tro at vindkraftverket vil medføre betydelige virkninger for den regionale og nasjonale bestandsutviklingen for havørn og andre rovfugl som benytter seg av termikkområdet på Frøsendalsfjellet. Med bakgrunn i dette mener NVE at det ikke er behov for å flytte vindturbinene i dette området. Når det gjelder turbinplassering, viser NVE forøvrig til at turbinplassering på konsesjonstidspunktet ikke er endelig fastsatt, og vil eventuelt fremgå av detaljplan/MTA-plan so NVE skal godkjenne før anleggsarbeid igangsettes.

NVE konstaterer at det er usikkert i hvilken grad vindkraftverk kan medføre vesentlige virkninger for hubro. Utredninger som er gjort i forbindelse med andre vindkraftprosjekter konkluderer med at hubroen hovedsakelig opererer i luftrom som gjør at den ikke er spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner. Etter NVEs vurdering kan inngrep i leveområdet, habitatforringelser og forstyrrelser generelt gi større virkninger for hubro enn kollisjonsfare med vindturbiner. NVE har i vår vurdering lagt til grunn at det ikke synes å være reirlokalteter for hubro i planområdet. Med bakgrunn i at nærmeste hekkelokalitet er antatt å ligge i nær tilknytning til planområdet og at tiltaket vil kunne medføre forstyrrelser og habitatforringelse for denne lokaliteten, har NVE vektlagt at virkninger for hubro i hovedsak kan ha betydning for enkeltindivider av arten. NVE konstaterer at de andre reirlokaltetene ligger i tilstrekkelig avstand fra planområdet for å unngå forstyrrelser for hekkende hubro. Disse er samtidig vurdert til å fungere som alternative reirlokalteter. Med bakgrunn i dette mener NVE tiltaket ikke vil medføre vesentlige virkninger for den regionale bestandsutviklingen av hubro.

NVE mener tiltaket alene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare fuglearter, og etablering av vindkraftverket vil derfor ikke komme i strid med forvaltningsmål for arter, jamfør naturmangfoldloven § 5. Med bakgrunn i ovenstående kan NVE ikke slutte seg til klagerne vurderinger om virkninger for fugl.

Samlet belastning for naturmangfold i henhold til naturmangfoldloven § 10

NVE skriver at det er lite som tyder på at NVE har vurdert samlet belastning, og at en slik vurdering burde ha inneholdt en oversikt over hvilke anlegg i Trøndelag som rammer hubroen negativt. NVE er uenig i NVEs vurdering at fuglearter ikke vil få en vesentlig bestandsnedgang som følge av anlegget. NVE er videre uenig i NVEs vurdering at storlom vil bli lite berørt, og etterlyser undersøkelser rundt

dette. De skriver at for å vurdere samlet belastning må andre tiltak som kan påvirke storlom vurderes. Dette hevder de ikke er gjort.

NVE viser til kapittel 4.7.4 i «Bakgrunn for vedtak». Innledningsvis presenteres eksisterende og planlagte inngrep som anses som relevante for vurdering av samlet belastning. Deretter vurderes samlet belastning for verdifulle naturtyper og arter som vil bli berørt av flere tiltak, herunder hubro. Det tas utgangspunkt i virkningene Innvordfjellet vindkraftverk eventuelt vil påføre naturverdier.

Når det gjelder storlom, er arten kategorisert som *nær truet* i Norsk rødliste for arter 2010. Bestanden er anslått til å være mellom 4000 og 10 000 reproduserende individ. På landsbasis antas det at bestanden er redusert med fem prosent de siste 20 årene, men bestanden ser ut til å være stabil i Nord-Norge og i Midt-Norge. NVE viser til «Bakgrunn for vedtak, hvor vi skriver at storlom, på grunn av relativ lav flygehøyde, ikke er spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner. Arten kan derimot påvirkes av forstyrrelser, særlig i hekketiden. Etter NVEs vurdering er det lite som tilsier at planområdet er av vesentlig betydning for arten, og erfaringer fra andre vindkraftverk tilsier at virkninger for storlom er liten. Med bakgrunn i kunnskapen ovenfor, vil vindkraftanlegget, etter NVEs vurdering, verken påvirke den lokale eller regionale bestanden. NVE har derfor ikke vektlagt potensielle virkninger for arten i vår samlede vurdering av fugl.

Etter vår vurdering har NVE oppfylt kravene til vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven §10.

Andersen og Kielland er uenig med NVE i at vann- og vindkraftverk ikke berører samme naturverdier, og viser til NVEs vurderinger i «Bakgrunn for vedtak». NVE registrer klageargumentet, men står fast ved at for vannkraftverk er det i hovedsak flora og fauna i umiddelbar nærhet av vannstrengen som berøres. NVE mener på bakgrunn av dette at eksisterende og nye vannkraftverk ikke direkte vil forsterke virkningen av vindkraftverkene og kraftledningene for enkeltarter eller spesielle naturtyper.

INON

NMF mener at vindturbinenes størrelse tilsier at tap av INON i realiteten vil bli større, da anlegget vil være synlig over store avstander og ha vesentlig negativ virkning på landskapskarakteren og inntrykket av uberørthet. NMF mener tap av INON går imot intensjonen i naturmangfoldloven §§ 4, 10 og 33. NVE konstaterer at bortfall av INON tilsier direkte reduksjon av slike arealer, og at det ikke gjelder visuelt berørte områder. Reduksjon av INON vil eventuelt bli vektlagt selvstendig i vindkraftsaker. Det samme gjelder visuelle virkninger. I denne saken er ikke hensynet til INON vektlagt, da tiltaket etter NVEs vurdering ikke vil medføre bortfall av INON. NVE har vektlagt visuelle virkninger for landskap, både alene og sett i sammenheng med annen vindkraftutbygging i regionen, virkninger for kulturminner i planområdet og virkninger for lokalt friluftsliv. NVE har gjort egne vurderinger knyttet opp mot naturmangfoldloven. Det vises i den sammenheng til kapittel 4.7 i «Bakgrunn for vedtak» og til kapittel 3.6 i tilhørende vedlegg.

Støy og skyggekast

NMF skriver at støyberegningene er upålitelige, og viser til feil ved støyberegningene til Lista vindkraftverk. De skriver at kildestøyen fra vindturbinene blir basert på beregninger som er gjort av leverandør og ikke ved konkrete målinger. Til skyggekastutredningene skriver de at skyggekast kun er beregnet.

NVE har vurdert støyberegningene for Innvordfjellet vindkraftverk til å være i henhold til gjeldende krav i retningslinjene. Etter NVEs vurdering er det leverandøren som er best egnet til å legge fram tekniske spesifikasjoner for vindturbinene, herunder kildestøy. NVE presiserer at før et vindkraftverk

eventuelt bygges og støy- og skyggekast virkninger kan måles, vil beregninger og gode modelleringer være det beste verktøyet for å kunne si noe om framtidige støy- og skyggekastvirkninger.

VF skriver at nye nasjonale retningslinjer for skyggekast ikke er lagt til grunn i vurderingene. De forventer at turbinplasseringene endres slik at blant annet boligområder, hytter og hus, skjermes for skyggekast. De legger til grunn at det utarbeides nye skyggekastrapporter med 3D-animasjoner slik at alle berørte parter får ivaretatt rettigheter ut fra nye retningslinjer i forbindelse med saksbehandlingen.

NVE konstaterer at skyggekastberegningene er gjort i henhold til NVEs retningslinjer. NVE har i konsesjonen satt vilkår om at faktisk skyggekast ikke skal overstige åtte timer per år ved bygg med skyggekastfølsomt bruk. Konsesjonær skal legge frem dokumentasjon på hvilke bygninger som har skyggekastfølsom bruk. Dersom det vurderes som nødvendig for vindkraftverkets realiserbarhet at skyggekastomfanget overstiger åtte timer per år, skal detaljplanen omfatte aktuelle tiltak for å avbøte virkninger ved disse bygningene. Dersom endringer av tiltaket medfører vesentlig endrede skyggekastvirkninger enn det som fremgår av konsekvensutredningen, skal det gjøres nye beregninger

NVE kan ikke se at klagen fra Norges Miljøvernforbund endrer på de forutsetningene knyttet til støy og skyggekast NVE har vurdert og lagt til grunn for vårt vedtak.

Forurensning

NMF skriver at risiko for oljelekkasjer må tas i betraktning. De etterlyser utredninger av rengjøring av rotorblader, og mener at rengjøringsmidler og eventuelle avisningsmidler er lite miljøvennlige og kan utgjøre en trussel for mennesker og dyr.

NVE viser til notatet «Bakgrunn for vedtak», hvor NVE har vurdert at tiltaket ikke vil medføre vesentlig fare for forurensning fra anlegget i driftsfasen. NVE påpeker at Klima- og miljødepartementet er av samme oppfatning, jamfør godkjenningsbrev for fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland av 08.01.09, der det står følgende; ”Det legges til grunn at dersom tilstrekkelige forholdsregler tas i anleggs- og driftsfasen, vil risikoen for forurensning fra vindkraftanlegg i de fleste tilfeller være liten.» NVE har satt vilkår i konsesjonen at tiltakshaver i samarbeide med vannverkseier og Mattilsynet skal utarbeide forslag til tiltak som kan iverksettes for å sikre drikkevannskilder som blir berørt av tiltaket.

Annet

Klimapolitikk

NVF viser til NVEs vurderinger i kapittel 4.17.1 *Klimapolitikk* i notatet «Bakgrunn for vedtak». De mener NVEs argumentasjon til hvorfor det gis så mange vindkraftkonsesjoner er kritikkverdig, fordi det ikke vises til noen utredninger over hvor mange flere prosjekter som må tildeles konsesjon. De mener videre at NVEs argumentasjon at det er de beste anleggene som blir bygd ikke er begrunnet tilstrekkelig, og de stiller spørsmålet «beste for hvem?».

Stortinget har bestemt at elsertifikatorordningen skal være hovedvirkemidlet for å oppfylle Norges fornybarmål. Elsertifikatorordningen er et markedsbasert system som gjør det nødvendig å meddele konsesjon til vesentlig flere vindkraftverk enn det som egentlig er nødvendig for å oppfylle fornybarmålet. NVE har lagt til grunn at det skal legges til rette for at halvparten av målet for elsertifikatorordningen, hvor samlet mål med Sverige er 26,4 TWh innen 2020, kan oppnås gjennom norske prosjekter, og det gis derfor konsesjoner i henhold til dette. Gjennom konsesjonsbehandlingen vurderer NVE at prosjektene som det gis konsesjon til kan være konkurransedyktige i elsertifikatmarkedet.

Det er flere grunner til at det må gis vesentlig flere konsesjoner enn det som teoretisk trengs for å oppfylle målet i elsertifikatorordningen. Det kan for eksempel være behov for mye av den resterende norske porteføljen av prosjekter dersom vindkraftverkene i Fosen, Snillfjord eller Bjerkreim (til sammen rundt 5 TWh) ikke blir realisert. Mange av de norske prosjektene er avhengige av oppgraderinger i nettet, og det er usikkert om og når det vil bli tilgjengelig nettkapasitet. Samtidig er det utfordringer knyttet til samarbeid mellom aktører, for eksempel gjelder dette for prosjektene på Fosen og i Bjerkreim. I tillegg blir mange prosjekter mindre enn planlagt. Det er også usikkerhet om tilgang på kapital. Videre er det viktig å påpeke at det er stor usikkerhet på konsesjonstidspunktet om hvor lønnsomme prosjektene faktisk vil bli sammenlignet med andre prosjekter.

NVF mener NVE burde vise til de mål og konvensjoner som taler mot å gi konsesjon og ikke bare mål og forpliktelser knyttet til utbygging av fornybar energi. NVE konstaterer at nasjonale målsettinger ofte kan oppfattes som motstridende. NVEs oppgave som konsesjonsmyndighet er å veie fordeler og ulemper og vurdere disse i lys av de ulike målsettingene. NVE er selv ansvarlig for å ivareta de energipolitiske målsettingene. For å sikre at andre politiske målsettinger også er kjent og vektlegges, er høring av den enkelte sak viktig. Alle NVEs høringssaker sendes til blant annet Fylkesmannen og Miljødirektoratet som følger opp statens miljøpolitiske målsettinger. Disse instansene har et ansvar for å belyse hva slags virkninger prosjektene kan få for ulike miljøpolitiske målsettinger. NVE presiserer at alle relevante lover og retningslinjer legges til grunn i under de respektive kapitlene i de tematiske vurderingene.

Verditap

NMF skriver videre at tiltaket vil medføre verdiforringelse for boliger og hytter, og mener at dette ikke har blitt vurdert i tilstrekkelig grad. Etter NVEs vurdering påvirker eiendommers verdi og attraktivitet av mange faktorer. Det er sannsynlig at prisene for eiendommer som er svært nær vindkraftverket kan bli påvirket, blant annet kan støy og visuell dominans redusere eiendommenes attraktivitet. NVE mener at det er usikkerhet knyttet til utvikling av boligpriser og eventuelle verditap av hytter og hyttebygging, og har ikke vektlagt dette i vurderingene av prosjektet.

Samlede virkninger

FF mener samlede virkninger vil bli for store dersom Sørmarksfjellet og Innvordfjellet blir realisert. VF skriver videre at det ikke er utført utredninger knyttet til samlede virkninger for naturbasert reiseliv og friluftslivsinteresser og viser til at det planlegges å ta i bruk store områder langs hele trøndelagskysten for vindkraftproduksjon. NVE viser til vedlegget «Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget», hvor NVE ikke har funnet grunnlag for å kreve felles utredninger av ovennevnte temaer for vindkraftprosjektene i regionen. NVE mener at de utredningene som er gjennomført gir et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere mulige samlede virkninger. I følge konsekvensutredningen er virkninger for reiseliv og turisme i hovedsak knyttet til natur-, kultur- og friluftslivs kvaliteter i influensområdet.

Konsekvensutredningene og vurderingene som er gjort tidligere i de andre prosjektene i regionen har vært tilgjengelig ved sluttbehandlingen. Ved hjelp av konsekvensutredninger og tidligere vurderinger som er gjort for de andre prosjektene, kan NVE sammenligne virkningene og gjøre vurderinger knyttet til samlede virkninger. NVE viser til de respektive kapitlene i notatet «Bakgrunn for vedtak» for Innvordfjellet vindkraftverk for nærmere omtale og drøfting av mulige samlede virkninger for landskap, friluftsliv, kulturminner, og naturmangfold.

VF mener nye konsesjoner gir tilbakevirkende kraft for å kreve nye utredninger av samlede virkninger for tidligere gitte konsesjoner. De mener dette må gjelde for nye utredninger av skyggekast etter nye nasjonale retningslinjer, og vurderinger av virkninger for havørnbestanden etter ny kunnskap fra Smøla.

NVE konstaterer at nye konsesjoner ikke har tilbakevirkende kraft på gjeldende konsesjoner og tidligere gjennomførte konsekvensutredninger.

Konklusjon

I vedtak av 12.12.14 ga NVE Zephyr AS konsesjon for å bygge og drive Innvordfjellet vindkraftverk og NTE Nett AS konsesjon for å bygge og drive tilhørende nettilknytning i Flatanger, Namdalseid og Namsos kommuner i Nord-Trøndelag, NVE har mottatt sju klager på vedtakene, hvorav én ble trukket og en førte til omgjøring av vedtak for nettilknytning. NVE har i dette dokumentet behandlet de fem gjenstående klagen på vedtaket for vindkraftverket.

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre eller omgjøre våre vedtak av 12.12.14. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33. Alle sakenes dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDoc.

Med hilsen

Rune Flatby
Avdelingsdirektør

Arne Olsen
Seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Flatanger kommune
Forum for Flatanger v/Knut Johnserud
Kari M. Andersen
Namdalseid kommune
Namsos kommune
Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag
Norges Miljøvernforbund
NTE Nett AS
Opplysningsvesenets fond
Vegard Pettersen
Vern Fosenhalvøya
Zephyr AS